

Pleidooi voor missionair pelgrimeren in Israël

Bron: RD 11/06/2020

Bussen vol toeristen in het Heilige Land. Gied ten Berge vindt dat Palestijnse christenen teveel uit beeld zijn geraakt bij religieus gemotiveerde toeristen naar Israël. "Pelgrimeren is prima, maar dan 'missionair', met feeling ook voor hen die in een situatie van onrecht en lijden verkeren."

Hij promoveert vrijdag in Tilburg op het proefschrift "Pelgrimeren met een missie. Het Palestijnse 'Kom en zie'-initiatief in cultuurwetenschappelijk en historisch-theologisch perspectief". Hij was eerder voorzitter van het Steuncomité Israëliische Vredes- en Mensenrechten (SIVMO) en bestuurslid van Kairos-Sabeel, een internationale organisatie die stem geeft aan Palestijnse christenen.

Christelijke Palestijnen deden in 2009 onder het motto "Kom en zie" een door de Wereldraad van Kerken gesteunde oproep om naar hun land te blijven pelgrimeren, maar dat te doen met "een boodschap van vrede, liefde en verzoening". Deze oproep was vervat in een appèl van 15 bekende Palestijnse christenen, gesteund door 13 kerkleiders van alle plaatselijke christelijke denominaties: "Het uur van de waarheid: een woord van geloof, hoop en liefde uit het hart van het Palestijnse lijden".

Ten Berge (72) voelt zich geïnspireerd door dit document en is gefascineerd door deze nieuwe vorm van pelgrimeren. Hij organiseerde als medewerker van de katholieke vredesbeweging Pax Christi meerdere "solidariteitspelgrimages" naar Israël en Palestina. Deze waren gericht op ontmoetingen met de diverse bewoners van "het Land". Hij gebruikt liever dit laatste, algemenere open begrip, dan de beladen term "het Heilige Land". "Ik gebruik ook liever de term 'jodendom', dan het begrip 'Israël', dat de ene keer religieus en dan weer politiek wordt gebruikt. De joden zijn onze oudere broeders en zusters in het geloof, leerde ik als katholiek. Maar lastig genoeg, heeft bij het ontstaan van de staat Israël religie eigenlijk geen rol gespeeld. Vandaag komt 'het Land' me behoorlijk 'onheilig' voor."

Vallen de Palestijnse christenen tussen wal en schip?

"Zij vinden zelf van wel en dat begrijp ik ook, de aandacht voor hun situatie gaat op en neer, maar hun positie wordt steeds hachelijker. Velen zien het niet meer zitten en kiezen voor emigratie. Het aantal christenen is in 'het Land' in enkele decennia teruggelopen van 10 procent naar 1,2

procent. Het aantal christenen alleen in Israël lijkt wel licht gestegen, maar dat is vooral door het huispersoneel uit de Filippijnen. 'Christenzionistische' reizen nemen toe. Hun eigen cijfers gaan uit van ca. 40.000 activisten wereldwijd. Je ziet ieder jaar meer 'christenzionisten' die in Jeruzalem Loofhuttenfeest vieren. Hun politieke betekenis is ook toegenomen, zeker met de Amerikaanse regering onder Trump en Pence, al dateert die toename al vanaf Reagan. Netanjahu bezoekt elk jaar met kerstmis het christenzionistische hoofdkwartier, maar ontmoet dan geen kerkleiders. De president van de Palestijnse Autoriteit gaat voor de Nachtmis naar Bethlehem. Zo liggen de verhoudingen."

U bepleit meer bezoek aan Palestina?

"Ja, maar ik ben geen partijganger van de Palestijnen, noch ben ik dat van Israël. Ik probeer zelf 'grensganger' te blijven. Ik sprak tijdens mijn reizen niet alleen Palestijnse christenen, maar ook Israëlische vredes- en mensenrechtenactivisten. Beiden dringen aan op verandering en vooral op gelijke burgerrechten voor iedereen. Ik had zelf onder meer ontmoetingen met Palestijnse en Israëlische ouders die kinderen verloren hebben door het geweld. En dan zie je, hoe juist zij, in hun gemeenschappelijke leed, elkaar herkennen en erkennen."

Hoe staat het met een dubbele solidariteit, met Israël én met de Palestijnen?

"De kansen waren er wel, maar je ziet het vandaag helemaal spaak lopen. Waar zijn toch de moedige leiders, vraag je je soms af. Ik ken ze wel, maar wij zouden veel meer kunnen doen om ze voor het voetlicht brengen, echt relevant te maken, zoals destijds in Zuid Afrika. Kerken branden hun handen liever niet aan het conflict. Ik heb ook Nederlandse rabbijnen meegemaakt die privé van hun hart geen moordkuil maken als het over Netanjahu gaat, maar wegduiken zodra hen publiek om een mening wordt gevraagd."

Een Zuid-Amerikaanse bevrijdingstheoloog stelt in uw boek dat alle mensen 'pelgrims' zijn, juist ook de vluchtelingen en migranten. U legt verbanden met Franciscus van Assisi, Augustinus en Bunyan. Wat is hier uw eigen opvatting?

"Augustinus leert me dat we onze eigen, particuliere geschiedenissen niet met al te grote letters moeten schrijven. Zo zie ik ook het verzet van paus Franciscus tegen het populisme, en het uitvergroten van 'eigen land en volk' in het algemeen. 'De Pilgrimfathers' trokken als migranten naar Amerika, maar vormden daar opnieuw kleine, gesloten gemeenschappen."

Dat is het wat mij betreft niet. Israël als staat, dreigt nu een nieuw Joods getto te worden. Paulus koos zijn weg echt hélemaal anders. Hij stond op de Agora en ging in open debat met de Griekse sceptici en ook met zijn joodse broeders en zusters. Pelgrimeren is ten diepste missionair, het zoekt de ontmoeting over grenzen, al doende groei je en verander je: innerlijk, moreel. En dat dwingt je tot keuzes. Die 'innerlijkheid' is een waarde die in de vroege Reformatie al hoog stond aangeschreven, toch?"